

План на урок: Пълен и кратък определителен член

Забележка: Този инструмент има нужда от вашата експертиза, за да даде отличен резултат. Проверете внимателно точността на Khanmigo и се уверете, че формулировките са подходящи, особено при чувствителни теми.

Загрявка

Покажете на дъската три прости изречения, във всяко от които има съществително име от мъжки род като подлог или допълнение.

Пример:

„Магнитът движи кламера.“
„Кламерът се движи към магнита.“
„Учителят показва магнита.“

Попитайте учениците:

„Кой извършва действието? Към кого или към какво е насочено действието?“

Нека учениците покажат отговорите си със сигнал, жест или кратко устно обяснение. Запишете отговорите им. След това попитайте:

„Какво забелязвате в окончанията на съществителните имена?“

Насочете учениците да открият разликата в окончанията при думите, които са подлог, и думите, към които е насочено действието. Все още не обяснявайте правилото за членуване. Фокусирайте се върху наблюдението на закономерности в окончанията на съществителните имена.

Дейности в клас

Дейност 1: Предизвикателство за сортиране на членове

Въвеждане:

Представете набор от съществителни имена от мъжки род, например „магнит“, „кламер“, „учител“. Дайте на учениците кратки изречения с пропуснати членни окончания. Попитайте:

„Как бихте довършили тези изречения?“

Подчертайте значението на контекста: дали съществителното е подлог, или към него е насочено действието.

Работа на учениците:

Учениците работят по двойки. Всяка двойка получава ленти с изречения и карти със съществителни имена. Те попълват правилните членни окончания: „-ът“, „-я“ за пълен член и „-а“, „-я“ за кратък член, според ролята на съществителното в изречението.

Обобщение:

Проведете кратка дискусия. Попитайте:

„Как решихте кое окончание да използвате?“

Изведете връзката между ролята на думата в изречението и избора на член. Обърнете внимание на често срещани грешки, например объркване на подлог и допълнение или неправилно прилагане на окончанията.

Дейност 2: Създаване на изречения по експеримента с магнита

Въвеждане:

Върнете се към научния експеримент. Попитайте:

„Какво се случи в нашия експеримент? Кой придвижи кого?“

Покажете думите „магнит“ и „кламер“.

Работа на учениците:

В малки групи учениците създават собствени изречения, които описват експеримента. Те използват съществителни имена от мъжки род и включват както пълен, така и кратък член. Насърчете ги първо да нарисуват или изиграят действието с мимика, а след това да запишат изреченията.

Обобщение:

Групите споделят своите изречения. Учителят проверява дали членуването е правилно и затвърждава граматическото правило. Върнете се към експеримента с въпрос:

„Защо казваме „магнитът“ и „кламера“?“

Обобщение на урока

Учениците създават концептуална карта, която свързва пълния член „-ЪТ“/„-ЯТ“ и краткия член „-а“/„-я“ с ролята на съществителното като подлог и като дума с друга функция в изречението.

По двойки учениците пишат две примерни изречения:

- едно със съществително име като подлог - с пълен член;
- едно със съществително име с друга функция в изречението - с кратък член.

Всяка двойка споделя своята концептуална карта и примерните си изречения с класа.

Проведете кратка дискусия:

„Как членното окончание показва кой извършва действието и към кого или към какво е насочено то?“

Затвърдете основния извод:

Членното окончание показва ролята на съществителното име в изречението.

Финална проверка

В края на часа учениците отговарят на следните въпроси:

1. Кога използваме пълен определителен член „-ЪТ“/„-ЯТ“ при съществително име от мъжки род?
2. Кога използваме кратък определителен член „-а“/„-я“ при съществително име от мъжки род?
3. Кой въпрос остана за вас след днешния урок?

Примерни отговори

Примерен отговор на въпрос 1:

Използваме пълен член, когато съществителното име е подлог, тоест когато назовава този, който извършва действието в изречението.

Примерен отговор на въпрос 2:

Използваме кратък член, когато съществителното име не е подлог.